

VIVEs kommunetal, maj 2019: Pensionsformuer kan øge uligheden mellem land og by

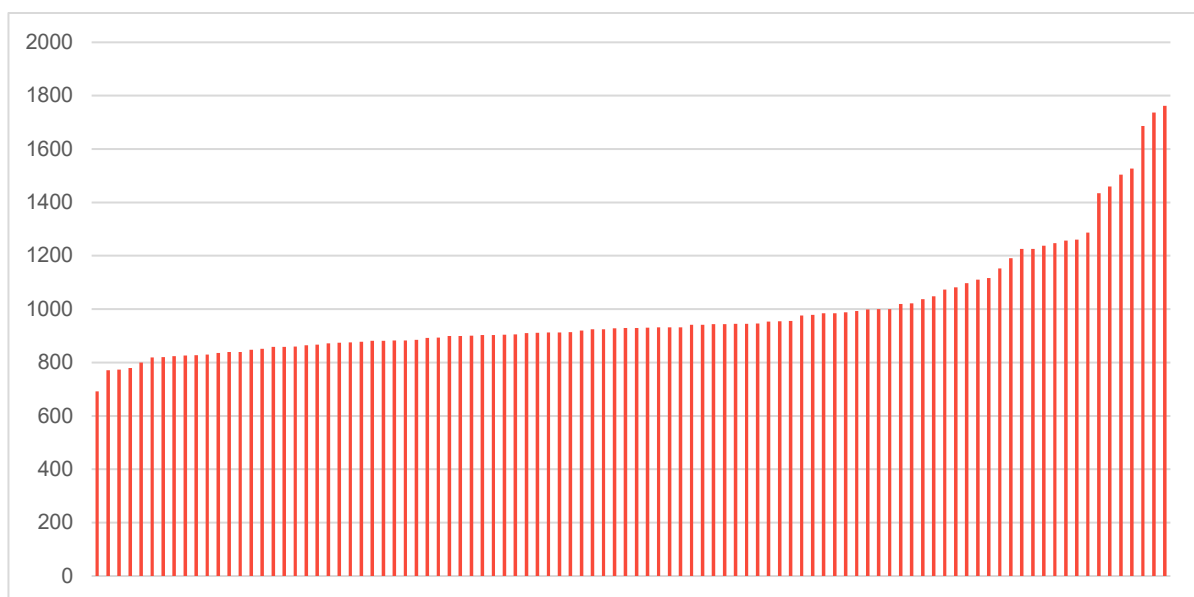
Store forskelle i danskernes pensionsformuer bidrager til at øge uligheden mellem by- og landkommuner. Når pensionsudbetalingerne i de kommende år kommer til at fylde mere i de ældres skattebetaling, kan kommuner med mange fattige ældre blive udfordret

Det danske pensionssystem er i sammenligning med andre lande meget veludviklet, og danskernes samlede pensionsformuer vokser støt. Ved udgangen af 2017 udgjorde pensionsformuerne i alt 4.300 mia. kroner, når vi også medregner tjenestemandspensioner. Størstedelen af pensionsformuerne beskattes først, når pensionsudbetalingen finder sted. Beskatningen af pensionsudbetalingen vil derfor være et væsentligt element i finansieringen af den fremtidige offentlige velfærd. Pensionsformuerne er dog meget ulige fordelt mellem kommunerne, som dermed må forvente at få meget ulige skatteindtægter fra pensionsformuerne til at finansiere velfærden i fremtiden.

Stor forskel i pensionsformuerne

I gennemsnit har danskere over 24 år en pensionsformue på en lille million kroner. Gennemsnittet dækker dog over, at nogle borgere slet ingen pensionsformue har, mens andre har en pensionsformue på mange millioner kroner. På tværs af kommunerne varierer den gennemsnitlige pensionsformue for kommunens borgere fra omkring 700.000 kroner pr. borger til omkring 1,8 mio. kroner pr. borger, jf. Figur 1.

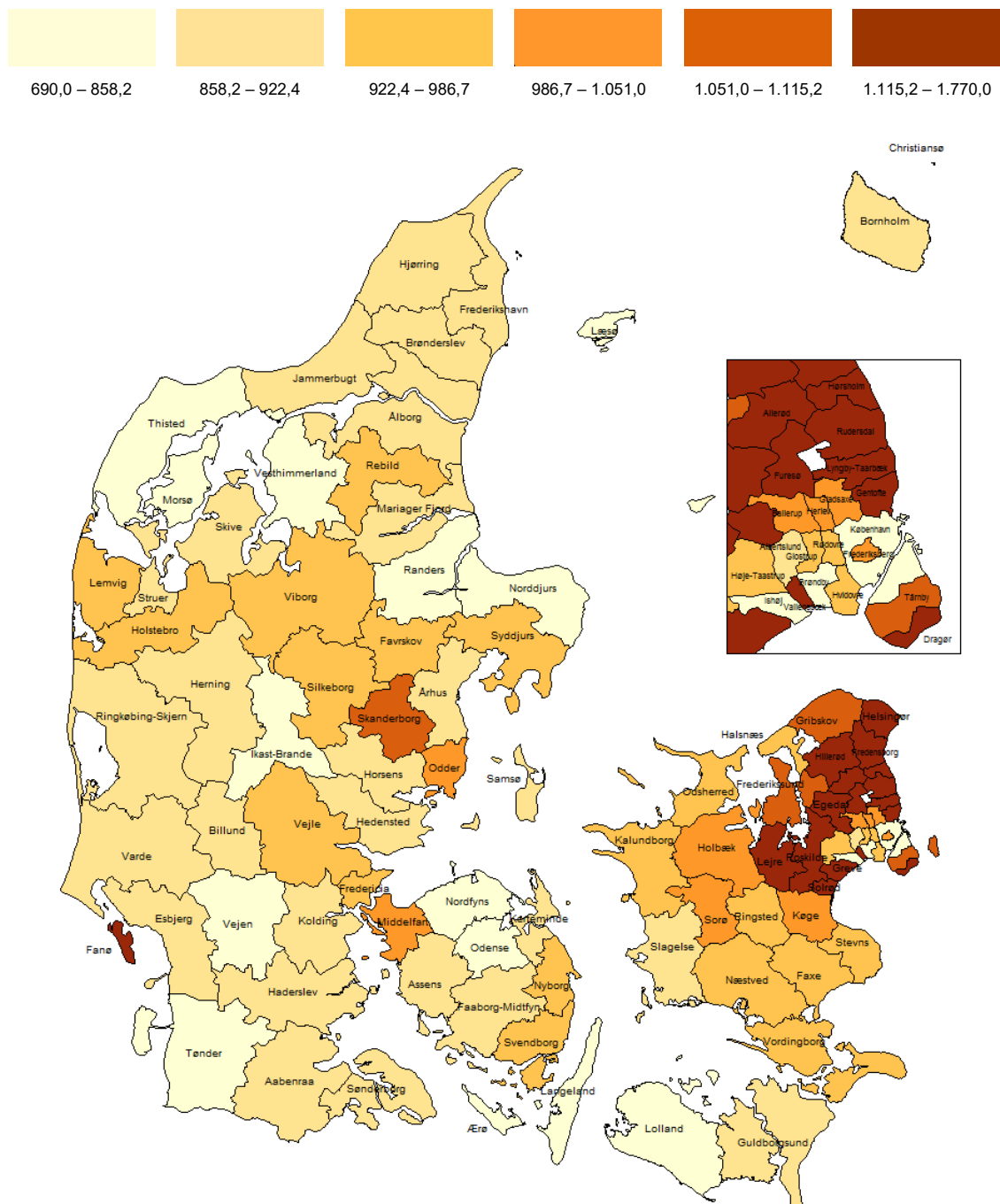
Figur 1 Gennemsnitlig ikke-beskattet pensionsformue pr. 25+-årig, 2017 (1.000 kroner)

Kilde: ECO Nøgletal og Danmarks Statistiks registre PENSFORM og FORMGELD. Nøgletallene er '99 % trimmet' inden for hver kommune. Det vil sige, at pensionsformuen for den ene procent af borgerne med den højeste pensionsformue i beregningerne af de gennemsnitlige pensionsformuer er reduceret, så den svarer til højeste niveau for de 99 % øvrige borgere.

For den typiske dansker afhænger pensionsformuens størrelse af, hvor længe han/hun har været tilknyttet arbejdsmarkedet, og hvor længe der er, til han/hun går på pension. Jo højere indkomst og jo længere erhvervserfaring, jo større er den aktuelle pensionsformue. Derudover bidrager især længere uddannelse og højere stilling på arbejdsmarkedet til at løfte den enkelte borgers pensionsformue¹. Velluddannede, vellønnede borgere i gode jobs er imidlertid ikke jævnt fordelt i kommunerne. Derfor er der også stor forskel på pensionsformuernes størrelse på tværs af kommunerne.

Figur 2 Gennemsnitlig ikke-beskattet pensionsformue pr. 25+-årig, 2017 (1.000 kr.).

Kilde: Se Figur 1.

¹ Houlberg, Kurt; Nicolai Kristensen og Christophe Kolodziejczyk (2016): Borgernes pensionsformuer. København: KORA.

Udfordringer for fattige kommuner

Figur 2 viser den gennemsnitlige ikke-beskattede pensionsformue i de enkelte kommuner for alle 25+-årige i kommunen. De største gennemsnitlige pensionsformuer findes i bykommunerne – især i Nordsjælland og i et bælte sydvest for København samt i området omkring Aarhus og trekantsområdet. De mindste pensionsformuer findes i yderkommunerne i Jylland, på øerne og på Syd- og Vestsjælland.

Pensionsformuerne er til gengæld ikke specielt høje i København, Aarhus og de andre store universitetsbyer, når vi som her regner alle indbyggere over 24 år med. Det hænger naturligvis sammen med, at der i de store uddannelsesbyer er mange studerende, som endnu ikke er begyndt at indbetale til pensionsordninger. Fokuserer man derimod på, hvor store pensionsformuer de *ældre* borgere i kommunen har, så ligger de store uddannelsesbyer typisk på et relativt højt niveau i forhold til de omkringliggende kommuner (jf. Figur 3).

Langt størstedelen af pensionsformuerne beskattes først, når pensionerne bliver udbetalt. Den nuværende ulighed i pensionsformuer vil derfor kunne få betydning for ligheden i kommunernes fremtidige finansieringsmuligheder. Når pensionsudbetalingerne i de kommende år kommer til at fylde mere i de ældres skattebetaling, vil kommuner med mange pensionsfattige ældre blive økonomisk udfordret. Set i forhold til kommuner med pensionsrige ældre kan de se frem til færre skatteindtægter fra pensionsudbetalinger til at finansiere stigende udgifter til pleje og sundhed som følge af, at der bliver flere ældre borgere – og flere, der bliver meget gamle.

Mange faktorer spiller ind

Hvordan det konkret vil komme til at se ud, afhænger dog af flere ting end blot de fremtidige ind- og udbetalinger til pensionsordninger. Det spiller også ind, hvordan borgernes flyttemønstre bliver – altså om mange pensionsrige eller pensionsfattige ældre flytter til eller fra kommunen. Desuden spiller det en vigtig rolle, hvordan udviklingen i sundhed og levealder bliver.

Endelig er det afgørende, hvor stor forskel der er i de enkelte kommuner mellem borgernes nuværende skattepligtige indkomster og summen af de fremtidige pensionsudbetalinger og andre indkomster. Kommuner med mange pensionsrige ældre kan nemlig se frem til en større nedgang i indkomstskattebetalinger fra den selvsamme gruppe af ældre, når de forlader arbejdsmarkedet, fordi deres lønninger i gennemsnit er højere end de lavere lønnede borgere i pensionsfattige kommuner. Men isoleret set vil de nuværende forskelle i pensionsformuer bidrage til at øge den fremtidige ulighed mellem by- og landkommuner.

Data og metode

Analysen er baseret på ECO Nøgletal og bygger på data om borgernes pensionsformuer samt anden formue og gæld fra Danmarks Statistik.

Find flere tal fra din kommune eller se demo-versionen af ECO Nøgletal på eco.vive.dk.

I VIVEs kommunetal dykker vi med jævne mellemrum ned i udvalgte ECO Nøgletal. Du kan tilmelde dig VIVEs nyhedsbrev på vive.dk og blive orienteret om kommende udgaver af VIVEs kommunetal.

Kontakt: Kurt Houlberg, professor i kommunaløkonomi, tlf. 31 57 66 84, kuho@vive.dk, Christophe Kolodziejczyk, seniorforsker, tlf. 31 58 79 82, ckol@vive.dk eller Nicolai Kristensen, professor, tlf. 25 11 73 72, nikr@vive.dk.

